

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och
associationsrätt

Vår referens/dnr: 138/2015

Er referens/dnr: Ju2015/1889/L1

103 33 Stockholm

2015-11-27

Yttrande över redovisningsutredningens betänkande En översyn av årsredovisningslagarna (SOU 2015:8)

Svenskt Näringslivs huvudsakliga synpunkter på utredningens förslag

Ett övergripande syfte med såväl utredningens uppdrag som det nya redovisningsdirektivet har varit att förenkla och åstadkomma lättnader för de redovisande företagen. Det är välkommet med hänsyn till att redovisningsnormeringen är bland de regleringsområden som upplevs som mest betungande för företagen. Som allmän utgångspunkt anser Svenskt Näringsliv därför att Sverige inte bör införa mer långtgående regler än vad som krävs av EU-rätten, såvida det inte finns tungt vägande skäl för en annan lösning. Enligt de direktiv utredningen fått ska detta även vara en utgångspunkt för utformningen av utredningens förslag. Utredningen har emellertid av olika skäl valt att inte fullt ut utnyttja de möjligheter till lättnader som medges av redovisningsdirektivet.

Sedan utredningen överlämnat sitt slutbetänkande har de lagändringar som föranleds av det nya redovisningsdirektivet i svensk rätt beslutats av riksdagen (prop. 2015/16:3). Regeringen har där valt att inte gå vidare med utredningens förslag att införa kategorin stora företag i årsredovisningslagen (ÅRL), vilket får till följd att många företag kommer att omfattas av krav som går utöver det som följer av EU-rätten. Ett exempel är kravet på att upprätta rapport om betalningar till myndigheter som kommer att omfatta väsentligt fler företag än vad som följer av direktivet. Regeringens argument att redovisningslagstiftningen blir komplicerad av ytterligare storlekskategorier väger enligt Svenskt Näringsliv lätt i sammanhanget. Den förevarande översynen av årsredovisningslagarna är enligt vår uppfattning ett utmärkt tillfälle att åstadkomma en överskådlig lagstiftning utan att för den skull göra avkall på de möjligheter till förenklingar som EU-rätten medger.

Svenskt Näringslivs övriga huvudsakliga synpunkter presenteras i punktform nedan och utvecklas därefter mer i detalj. Utredningens förslag och bedömningar som särskilt rör finansiella företag och ideella föreningar, registrerade trossamfund m.fl. kommenteras inte i detta yttrande.

- Svenskt Näringsliv delar utredningens uppfattning att kategorin mikroföretag ska införas i årsredovisningslagen (ÅRL). Svenskt Näringsliv anser dock att gränsvärdena för vad som ska kategoriseras som mikroföretag bör läggas på direktivets nivå. Svenskt Näringsliv anser också att mikroföretag borde omfattas av fler förenklingar än vad utredningen föreslår.

- Det är beklagligt att utredningen avstått från att lämna förslag som möjliggör värdering av förvaltningsfastigheter till verkligt värde. Svenskt Näringsliv anser att det finns starka skäl för att ta upp frågan till ny prövning.
- Ett eventuellt framtida system för elektronisk ingivning av årsredovisningen bör bygga på frivillighet från de rapporterade företagens sida. Svenskt Näringsliv anser inte heller att några incitament att rapportera elektroniskt i form av exempelvis reducerade avgifter bör införas.
- På bokföringslagens område finns det stora utrymmen för förenklingar som skulle minska företagens regelbörda väsentligt. Den teknologiska utvecklingen och näringslivets organisation i övrigt tyder dessutom på att det finns behov av modernisering av bokföringsreglerna, bl.a. bestämmelserna om arkivering. Svenskt Näringsliv anser därför att en översyn av Bokföringslagen bör inledas så snart som möjligt.

Förslaget att införa storlekskategorin mikroföretag

Utredningen föreslår att den nya kategorin mikroföretag ska införas i ÅRL. Mikroföretag föreslås definieras som företag som inte överskrider fler än ett av följande gränsvärden; 3 anställda i medeltal, 1,5 miljoner kronor i balansomslutning och 3 miljoner kronor i nettoomsättning. Mikroföretag ska enligt utredningens förslag ges möjlighet att upprätta resultat- och balansräkningar i förkortad form. Mikroföretagen ska också undantas från vissa krav på notupplysningar samt vissa upplysningskrav i förvaltningsberättelsen.

Kategorin mikroföretag infördes som en valmöjlighet i det fjärde bolagsrättsliga direktivet (78/660/EEG) redan 2012. Sverige har hittills avstått från att införa en nationell motsvarighet. Andra medlemsländer, däribland Storbritannien och Tyskland, har dock infört mikroföretag. Vilka undantagsbestämmelser för dessa företag som de medlemsländer som infört kategorin valt att utnyttja varierar mellan länderna.

I det nya redovisningsdirektivet är gränsvärdena för vilka företag som får tillhöra kategorin mikroföretag 10 anställda i medeltal, 350 000 euro i balansomslutning och 700 000 euro i nettoomsättning, dvs. betydligt högre än vad utredningen föreslår ska gälla i Sverige. Direktivet medger också fler lättnader för mikroföretag än vad utredningen föreslår ska införas.

Som nämnts inledningsvis är förenklingar och lättnader som minskar den administrativa bördan för de företag som omfattas välkomna. Svenskt Näringsliv tillstyrker därför förslaget att införa kategorin mikroföretag i ÅRL. Vi anser dock att gränsvärdena för mikroföretag bör läggas på direktivets nivå. De skäl utredningen anför för att lägga gränsvärdena för mikroföretag på samma nivå som för revisionsplikten i ett aktiebolag förefaller mer vara av praktisk natur, då det av överskådlighetskäl är tilltalande att välja gränsvärden som redan är etablerade i lagstiftningen. Att istället lägga gränsvärdena på direktivets högre nivåer skulle dock innebära att ytterligare ca 100 000 företag skulle omfattas av lättnader i redovisningsreglerna. Detta väger enligt Svenskt Näringsliv tyngre än de eventuella nackdelar det innebär att införa ytterligare gränsvärden. Det faktum att den europeiska redovisningsregleringen går mot en utökad harmonisering – redovisningsdirektivet är exempelvis inte längre ett minimidirektiv – talar också för att i likhet med länder som Storbritannien och Tyskland lägga gränsvärdena på direktivets nivå. Lättnader för företagen

är ett övergripande syfte med de nyligen genomförda förändringarna i redovisningsdirektivet. Att sträva efter regelförenklingar för i synnerhet mindre företag har dessutom – åtminstone under tidigare regeringar – utgjort ett prioriterat politiskt område. Regeringen bör således ta tillfället i akt och införa förenklingar för ett så stort antal företag som EU-rätten tillåter.

Lättnader för mikroföretag

Utredningen har kommit fram till bedömningen att vissa av de regellättnader som direktivet medger inte är lämpliga att införa i Sverige. Svenskt Näringsliv anser att de möjligheter till lättnader för mikroföretag som direktivet medger bör utnyttjas i större utsträckning. Utredningen anser bl.a. att möjligheten att undanta mikroföretag från skyldigheten att upprätta förvaltningsberättelse inte ska införas. Svenskt Näringsliv vill betona att ett undantag skulle innebära en väsentlig lättnad av regelbördan och förordar därför att möjligheten ska införas. Av samma skäl anser Svenskt Näringsliv att även kravet på att lämna upplysning om tillämpade värderingsprinciper ska slopas för mikroföretag.

Direktivet ger vidare möjlighet för mikroföretag att upprätta väsentligt förenklade resultat- och balansräkningar. Utredningen föreslår dock inte att denna möjlighet ska införas, utan hänvisar istället till den befintliga möjligheten att upprätta balans- och resultaträkningar i förkortad form, vilken redan idag omfattar de företag som faller inom kategorin mikroföretag. Skälet till detta är enligt utredningen att ytterligare uppställningsformer för resultat- och balansräkningar skulle innebära att komplexiteten i regelverket ökar. Vår bedömning är dock att det är relativt ovanligt att mindre redovisningsskyldiga företag använder lagstiftningen som huvudkälla för vägledning i redovisningsfrågor. Istället använder man sig av förenklade manualer och normgivning från Bokföringsnämnden, anpassade efter den storlekskategori företaget tillhör. I ett företagsperspektiv väger därför argumentet att lagstiftningen blir komplicerad och svåröverskådlig förhållandevis lätt. Försämrade jämförbarhet är enligt Svenskt Näringsliv inte heller ett skäl för att inte införa direktivets möjlighet till kraftigt förenklade uppställningar av resultat- och balansräkningar för mikroföretag. Banker och andra kreditgivare hör i regel till de intressenter som har störst behov av att den finansiella informationen i småföretag är jämförbar. Dessa aktörer begär dock som princip ändå in kompletterande information som underlag för sin kreditgivning, oavsett vilken uppställningsform för resultat- och balansräkningar som valts. I den mån det finns behov av jämförbarhet säkerställs detta därmed av andra mekanismer, oavsett hur redovisningslagstiftningen är utformad.

Vad gäller bedömningen att kravet på att mikroföretag ska lämna upplysningar om medelantal anställda samt moderföretag accepterar Svenskt Näringsliv utredningens argument, då uppgifterna används som underlag för den ekonomiska statistiken. Med hänsyn till kopplingen mellan redovisning och beskattning föreslår utredningen inte heller att direktivets möjlighet att undanta mikroföretag från skyldigheten att periodisera vissa intäkter och kostnader ska utnyttjas. Svenskt Näringsliv godtar detta men anser att det är beklagligt att inte utredningen har getts mandat att även föreslå en anpassning av skattereglerna på denna punkt.

Andra förslag på förenklingar i ÅRL

Utredningen föreslår att företag som omfattas av en koncernredovisning som är upprättad i enlighet med IFRS ska ges större frihetsgrader avseende indelningen av balansräkningens poster i kort- respektive långfristiga. Utredningen föreslår också att dessa företag ska kunna tillämpa kapitalandelsmetoden för redovisning av andelar i dotterföretag. Förslagen innebär att dessa företag ges en större möjlighet att anpassa redovisningen i juridisk person till de

principer som gäller i koncernredovisningen. Avvikande redovisningsprinciper i moderbolag och koncernredovisning är inte bara administrativt betungande utan innebär även att informationsvärdet i moderbolagets finansiella rapporter minskar. Svenskt Näringsliv tillstyrker därför dessa förslag. Vi beklagar dock att utredningen inte tagit tillfället i akt och föreslagit bestämmelser som medger att förvaltningsfastigheter kan värderas till verkligt värde i juridisk person. En sådan förändring har länge efterfrågats och skulle innebära en väsentlig administrativ lättnad för berörda företag. Svenskt Näringsliv ansluter sig i denna fråga till de argument som framförs i det särskilda yttrande av experterna Claes Norberg och Pernilla Lundqvist som bifogats utredningen. Fördelarna för berörda företag i form av informationsvärde och överensstämmelse mellan års- och koncernredovisning är välkända och måste anses väga avsevärt tyngre än de argument som utredningen anför för att inte lämna något förslag i frågan. En fungerande teknisk lösning för att hantera de skattemässiga frågor som en sådan värdering ger upphov till har dessutom presenterats för utredningen. Svenskt Näringsliv anser därför att frågan bör tas upp till ny prövning.

Redovisningsdirektivet medger att små företag undantas från kravet på att lämna förvaltningsberättelse under förutsättning att upplysningar om förvärv av egna aktier eller andelar lämnas i noterna. Små företag definieras i redovisningsdirektivet som företag som inte överskrider fler än ett av gränsvärdena färre än 50 anställda, mindre än 4 miljoner euro balansomsättning och mindre än 8 miljoner euro i nettoomsättning, vilket motsvarar det nuvarande gränsvärdet för mindre företag i ÅRL. Som anförts inledningsvis anser Svenskt Näringsliv att direktivets möjligheter till regelförenklingar, inklusive möjligheten till undantag från kravet på att upprätta förvaltningsberättelse, som princip bör utnyttjas.

I övrigt tillstyrker Svenskt Näringsliv föreslagen att ta bort kraven i ÅRL på att lämna upplysningar om varulagrets nettoförsäljningsvärde samt större periodiseringsposter och större avsättningar.

Undertecknande och offentliggörande av redovisningshandlingar

Utredningen föreslår att det införs en möjlighet att färdigställa års- och koncernredovisningen genom ett protokollfört beslut vid ett styrelsemöte vid vilket samtliga styrelseledamöter och den verkställande direktören deltar. Utredningen föreslår vidare att kravet på fastställelseintyg ska kunna undertecknas av en person som styrelsen har utsett för detta. De föreslagna förändringarna innebär en väsentlig förenkling för berörda företag och Svenskt Näringsliv tillstyrker därför att förslagen genomförs. Vi vill dock erinra om att den tekniska utformningen av utredningens lagförslag kan leda till osäkerhet kring när årsredovisningen är färdigställd om färdigställande sker genom protokollfört beslut. Det bör tydligt framgå att färdigställandet i så fall sker vid tidpunkten för själva styrelsebeslutet, och inte då protokollet undertecknas.

Utredningen föreslår att en sådan underrättelse om brister i redovisningshandlingar som i vissa fall ska skickas ut av Bolagsverket, ska kunna skickas med e-post, med tjänsten Mina meddelanden eller på annat lämpligt sätt. Svenskt Näringsliv är positiva till att lagstiftningen anpassas så att kommunikationen mellan registreringsmyndigheten och företagen underlättas. Som utredningen uppmärksammar är det dock av vikt att bolagens rätt att ta del av informationen säkerställs. Utredningen föreslår därför att underrättelsen ska kunna översändas elektroniskt om aktiebolaget låtit registrera sin e-postadress i aktiebolagsregistret eller anslutit sig till tjänsten Mina meddelanden. Detta kommer dock inte till uttryck i utredningens förslag till lagtext. Svenskt Näringsliv anser att det är vikt att det

tydligt fastställs att det endast är sådana kommunikationssätt som där det rimligen kan antas att bolaget får del av informationen i tid som kan komma ifråga som alternativ till vanlig post.

Utredningen har vidare gjort bedömningen att redovisningsdirektivets möjligheter att undanta små och medelstora företag från kravet på offentliggörande av vissa redovisningshandlingar inte bör utnyttjas. På en principiell nivå är Svenskt Näringsliv av uppfattningen att regelförenklingar som medges av EU-rätten bör utnyttjas. Vad avser offentliggörande av redovisningshandlingar delar vi dock utredningen bedömning att det begränsade kravet på offentliggörande innebär en högst marginell förenkling.

Elektronisk ingivning av årsredovisningen

Utredningen har getts ett allmänt uppdrag att se över möjligheter till regelförenklingar på redovisningsområdet, inklusive bestämmelserna om offentliggörande av årsredovisningar. Ett avsnitt i betänkandet ägnas därför åt frågan om elektronisk ingivning av årsredovisningen. Enligt utredningens bedömning bör det inledas ett arbete med att skapa ett system för elektroniskt upprättande och ingivning av redovisningshandlingar. Till detta hör bl.a. att besluta om ett gemensamt elektroniskt format samt vem som ska ansvara för de taxonomier som ska vara knutna till detta format. Utredningens uppfattning är vidare att det, åtminstone på kort sikt, inte bör införas något krav på elektronisk ingivning av finansiell information. Utredningen anser inte heller att det bör införas regler som ger företag som ger in redovisningshandlingar i elektronisk form några särskilda fördelar i form av exempelvis lägre avgifter.

Elektronisk ingivning av finansiell information förordas ofta av förenklingsskäl. Dessa förenklingar torde dock i huvudsak komma myndigheter och andra användare av informationen till del. För de rapporterade företagen innebär elektronisk ingivning knappast en förenkling i jämförelse med nuvarande system. Tvärtom kan en anpassning av finansiella rapporter och system för elektronisk ingivning medföra merarbete och väsentliga kostnader för det enskilda företaget. Det nyligen genomförda kravet på rapportering med XBRL i den finansiella sektorn har bl.a. inneburit att berörda företag behövt göra stora investeringar i systemanpassningar. Även om omfattningen av de anpassningar som krävs skiljer sig väsentligt åt beroende på företagets storlek och verksamhet, ska det arbete som krävs för att kunna rapportera elektroniskt inte underskattas. Även icke-finansiella företag har sedan tidigare haft möjlighet att rapportera med XBRL genom Bolagsverkets tjänst "Lämna årsredovisning". Intresset från de rapporterade företagens sida har emellertid varit svagt, vilket bekräftar att fördelarna med elektronisk rapportering från ett företagsperspektiv är få. Swedish Standards Institute (SIS) beslutade i juli 2015 att XBRL ska vara svensk standard för elektronisk ingivning av finansiell information. Den arbetsgrupp som tagit fram underlag inför det beslutet bestod av representanter från myndigheter och föreningen XBRL Sweden. Representanter för rapporterade företag ingick inte i gruppen och Svenskt Näringsliv avstyrkte förslaget i remissrundan.

De taxonomier som utformas innebär vidare en praktisk begränsning för hur de finansiella rapporterna kan presenteras. Nuvarande möjligheter för rapporterade företag att anpassa presentationen av räkenskaper så att den på bästa sätt återspeglar den verksamhet företaget bedriver riskerar därmed att förvinna. Detta är i synnerhet till men för större företag med bredare intressenkrets. Att rapportering med XBRL underlättar för investerare, vilket är ett centralt motiv bakom kravet på elektronisk rapportering i det s.k. öppenhetsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG), kan också ifrågasättas.

Av dessa skäl anser Svenskt Näringsliv sammanfattningsvis att ett eventuellt kommande system för elektronisk ingivning av finansiell information till Bolagsverket bör bygga på frivillighet från företagens sida. Ett obligatorium bör inte införas vare sig på kort eller lång sikt. Svenskt Näringsliv anser inte heller att företag som väljer att rapportera elektronisk bör gynnas på något särskilt sätt.

Utredningens lagförslag

Utredningen lämnar förslag till en ny årsredovisningslag som ska ersätta den nuvarande. Utredningen föreslår också att nuvarande bestämmelser om delårsrapporter läggs i en egen lag. Svenskt Näringsliv har inte granskat förslagen från ett tekniskt perspektiv men anser generellt att översynen innebär en välbehövlig modernisering av redovisningslagstiftningen. Som anförts inledningsvis innebär översynen dessutom ett bra tillfälle att åstadkomma en lagstiftning som är överskådlig och samtidigt tar tillvara alla de lättnadsmöjligheter som EU-rätten medger.

Svenskt Näringsliv tillstyrker specifikt att uppställningsformerna för resultat- och balansräkningar i förkortad form redovisas som helhet i lagen. Som nämnts ovan bör även de förenklade uppställningsformerna för mikroföretag införas och redovisas i sin helhet i lagen.

Behov av modernisering av bokföringslagen

Utredningen föreslår att det införs vissa begränsningar i bokföringsskyldigheten men lämnar i övrigt inte några förslag på bokföringslagens område. Svenskt Näringsliv delar uppfattningen att det finns stort utrymme för förenklingar i bokföringsbestämmelserna. Den teknologiska utvecklingen och företagets behov i övrigt visar dessutom på att det finns starka skäl för att se över och modernisera bokföringslagen. Särskilt bestämmelserna om arkivering av räkenskapsinformation har visat sig dåligt anpassade till nyare tekniska lösningar. Det blir vidare allt vanligare att företag väljer att sköta bokföringen utanför Sverige. Utvecklingen på detta område går mycket fort och det är vanligt att internationella koncerner etablerar s.k. shared service centers som sköter administrativa åtaganden för en viss region bestående av en grupp länder. Hanteringen för svenska dotterföretag i sådana koncerner skulle underlättas väsentligt om det blev möjligt att arkivera räkenskapsinformation utanför Sverige.

Bokföringslagens nuvarande bestämmelser om årsbokslut, som i stora delar hänvisar till årsredovisningslagen, har dessutom visats sig svårtolkade. Detta har bl.a. försvårat Bokföringsnämndens arbete med att utforma ett enhetligt regelverk för upprättande av årsbokslut. Svenskt Näringsliv anser i likhet med vad experter i utredningen anfört att det kan vara lämpligt att ta in bestämmelserna om årsbokslut i bokföringslagen istället för att som nu hänvisa till årsredovisningslagen.

Svenskt Näringsliv anser sammanfattningsvis att det finns starka skäl att tillsätta en utredning vars uppdrag är att lämna förslag på dessa områden samt även i övrigt se över behovet av en modernisering av bokföringsreglerna.

Vänliga hälsningar

Sofia Bildstein-Hagberg
Expert finansiell rapportering